

AAR-001-001241

Seat No. _____

B. A. (Sem. II) (CBCS) Examination

April / May – 2016

Economics : Paper - IV

(Agri. & Indu. Deve. In India)

(Core Course) (Old Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001241

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (૧) દરેક પ્રશ્ના જવાબ મુખ્ય ઉત્તરવહીમાં લખો.
(૨) જમણી બાજુના આંકડા પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.

૧ નીચેના બહુવિકલ્પી પ્રશ્નોના સાચા ઉત્તર આપો.

૨૦

(૧) “હરિયાણી ક્રાંતિ એક એવું અગત્યનું લીવર છે કે જેનાથી વિકસતા દેશોમાં આર્થિક, સામાજિક અને રાજકીય ફેરફારોને ઉત્તેજન મળે છે.” આ વિધાન કયા અર્થશાસ્ત્રીએ કહેલ છે ?

(A) સાયમન કુઝનેટ	(B) પ્રો.સ્ટોનિયર
(C) ડો. એડમન ફલોરેસ	(D) સિલ્વર મેન

(૨) કયા અર્થશાસ્ત્રી કહે છે કે, “ખેત વિકાસની પ્રક્રિયા એ ફક્ત અન્ન ક્ષેત્રે સ્વાવલંબન પ્રાપ્ત કરવાની પ્રક્રિયા નથી, પરંતુ ઝડપી અને વધુ શક્ય વિકાસ પ્રાપ્ત કરવાની પ્રક્રિયા છે.”

(A) પ્રો.સેમુલ્સન	(B) એમ. એસ. સ્વામીનાથન
(C) જે.આર.હિક્સ	(D) પ્રો.લર્નર

(૩) ભારતમાં ખેતી ક્ષેત્રે હરિયાણી ક્રાંતિની શરૂઆત કઈ સાલમાં થઈ ?

(A) ૧૯૫૮-૫૯	(B) ૧૯૭૩-૭૪
(C) ૧૯૬૬-૬૭	(D) ૧૯૬૯-૭૦

(૪) હરિયાણી ક્રાંતિનાં નિર્ધારક પરિબલોમાં નીચેનામાંથી કયા પરિબલનો સમાવેશ થતો નથી ?

(A) સિંચાઈની સુવિધા	(B) ખાતરનો વપરાશ
(C) આધુનિક ખેત સાધનો	(D) પરંપરાગત ઉત્પાદન પદ્ધતિ

- (૫) ખેત માળખાના વિકાસ માટે ક્યારથી સામૂહિક વિકાસ યોજના શરૂ કરવામાં આવી?
- (A) ૨ ઓક્ટોબર ૧૯૫૨ (B) ૨ ઓક્ટોબર ૧૯૬૨
(C) ૨ ઓક્ટોબર ૧૯૫૮ (D) ૨ ઓક્ટોબર ૧૯૬૫
- (૬) ૧૯૮૧ની ઔદ્યોગિક નીતિમાં સરકારે ખાનગી ક્ષેત્રના વિકાસ માટે કઈ નીતિ અપનાવી છે ?
- (A) વૈશ્વિકીકરણની (B) ઉદારીકરણની
(C) ખાનગીકરણની (D) સરકારીકરણની
- (૭) ભારતમાં ૧૯૮૧ની ઔદ્યોગિક નીતિમાં કેટલા ઉદ્યોગો માટે લાઈસન્સ પ્રથા ચાલુ રાખવામાં આવેલ છે ?
- (A) ૧૫ (B) ૧૭
(C) ૧૮ (D) ૧૬
- (૮) ઉદારીકરણ વ્યાપને વિસ્તારવા માટે ૧૯૮૧ પછી ક્રમશઃ લાઈસન્સ પ્રથા ઘટાડીને માત્ર કેટલા ઉદ્યોગો માટે ચાલુ રાખવામાં આવી છે ?
- (A) ૩ (B) ૬
(C) ૪ (D) ૫
- (૯) ભારતમાં કઈ ઔદ્યોગિક નીતિમાં ખરા અર્થમાં આર્થિક સુધારાઓનો અમલ કરવામાં આવ્યો છે ?
- (A) ૧૯૮૫ની (B) ૧૯૮૧ની
(C) ૧૯૭૩ની (D) ૧૯૮૧ની
- (૧૦) જાહેર ક્ષેત્રના ઉદ્યોગોને દેશના ઉદ્યોગ સાહસિકોને વેચવામાં આવી રહ્યા છે તેને શું કહેવાય ?
- (A) ઉદારીકરણ (B) વૈશ્વિકીકરણ
(C) ખાનગીકરણ (D) ડિસઈન્વેસ્ટમેન્ટ
- (૧૧) આપણા પાયાના પ્રશ્નોને હલ કરવામાં કયા સાહસો સૌથી વધુ મહત્વના છે ?
- (A) મોટા કદના (B) નાના અને મધ્યમ કદના
(C) મધ્યમ કદના (D) નાના કદના
- (૧૨) મધ્યમ કદના સાહસો મોટા સાહસોને શું પૂરું પાડે છે ?
- (A) ટેકનીકલ સાધનો (B) યંત્રો
(C) પ્રોસેસ કરેલ કાચો માલ (D) તાલીમબદ્ધ શ્રમિકો

(૧૩) જે સાહસ ઉત્પાદનને યંત્રોની મદદથી ચોક્કસ સ્વરૂપ આપ્યા બાદ અન્ય સાહસોના નિષ્કેપ તરીકે લેવામા આવે છે, તે સાહસોને શું કહે છે ?

- (A) પાયાનુ સાહસ (B) મધ્યવર્તી સાહસ
(C) સંયુક્ત સાહસ (D) પરાવલંબી સાહસ

(૧૪) મધ્યમ કદના સાહસોમાં ઉત્પાદકતાનો વિશેષ આધાર શેના પર રહેલો છે ?

- (A) કાચા માલની પ્રક્રિયા (B) વીજળીના પુરવઠાની પ્રાપ્તિ
(C) માનવ શ્રમની પ્રાપ્તિ (D) નિયોજકતાની કુશળતા

(૧૫) મધ્યમ કદના સાહસોની વણવપરાયેલી ઉત્પાદન શક્તિ માટે કયું પરિબલ જવાબદાર છે ?

- (A) મૂડીની ખેંચ
(B) વીજળીના પુરવઠાની અનિયમિતતા
(C) કાચા માલની ખેંચ
(D) બધા જ

(૧૬) દસમી યોજના ક્યારે પૂર્ણ થઈ ?

- (A) ૩૧ માર્ચ ૨૦૦૫ (B) ૩૧ માર્ચ ૨૦૦૬
(C) ૩૧ માર્ચ ૨૦૦૮ (D) ૩૧ માર્ચ ૨૦૦૭

(૧૭) અગિયારમી યોજનાનો સમયગાળો કેટલો નક્કી કરવામાં આવ્યો ?

- (A) ૧ એપ્રિલ ૨૦૦૬ થી ૩૧ માર્ચ ૨૦૧૧
(B) ૧ એપ્રિલ ૨૦૦૭ થી ૩૧ માર્ચ ૨૦૧૨
(C) ૧ એપ્રિલ ૨૦૦૮ થી ૩૧ માર્ચ ૨૦૧૩
(D) ૧ એપ્રિલ ૨૦૦૯ થી ૩૧ માર્ચ ૨૦૧૪

(૧૮) અગિયારમી યોજનાના ૨૦૧૧-૧૨ના અંતિમ વર્ષમાં કેટલા ટકાનો વુદ્ધિદર હાંસલ કરવાનું લક્ષ્યાંક નક્કી કરવામાં આવ્યું છે ?

- (A) ૮% (B) ૧૧%
(C) ૧૦% (D) ૮.૫%

(૧૯) ૧૧મી યોજનામાં ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે કેટલા ટકાનો વૃદ્ધિદર નક્કી કરવામાં આવ્યો છે ?

- (A) ૮ થી ૯ ટકા (B) ૯ થી ૧૦ ટકા
(C) ૧૦ થી ૧૧ ટકા (D) ૧૧ થી ૧૨ ટકા

(૨૦) ૧૧મી યોજનાના અંતે ૨૦૧૧-૧૨માં સ્કૂલ છોડી જનાર બાળકોનું પ્રમાણ કેટલા ટકા સુધી ઘટાડવાનું નક્કી કર્યું ?

- (A) ૧૨% (B) ૨૫%
(C) ૧૮% (D) ૨૦%

૨ ટેક્નોલોજિકલ પરિવર્તનનો અર્થ સ્પષ્ટ કરી ટેક્નોલોજિકલ પરિવર્તનનાં સર્જક નીપજ ઘટકોનો ખ્યાલ આપો. ૧૦

અથવા

૨ હરિયાણી ક્રાંતિ એટલે શું ? તેનાં નિર્ધારક પરિબળો જણાવો.

૩ આર્થિક સુધારા એટલે શું ? તેના હેતુઓ જણાવો. ૧૦

અથવા

૩ ૧૯૯૧ની ઔદ્યોગિક નીતિમાં જાહેર કરવામા આવેલા આર્થિક સુધારાઓની વિગતે ચર્ચા કરો.

૪ નાના પાયાના સાહસોનો અર્થ સ્પષ્ટ કરી તેનું મહત્ત્વ સમજાવો. ૧૦

અથવા

૪ ભારતમાં નાના કદના સાહસોની મુખ્ય સમસ્યાઓ જણાવો.

૫ દસમી યોજનાના આવેલ પરિણામોનું ટૂંકમાં મૂલ્યાંકન કરો. ૧૦

અથવા

૫ અગિયારમી યોજનાના હેતુઓ અને લક્ષ્યાંકોની ચર્ચા કરો. ૧૦

૬ ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ એક) ૧૦

(૧) મધ્યમ કદના સાહસો અંગેની સરકારની નીતિની ચર્ચા કરો.

(૨) ભારતમાં આઝાદી પછી મધ્યમ કદના સાહસોના વિકાસનાં કારણો જણાવો.

(૩) અગિયારમી યોજનાની ટીકાત્મક ચર્ચા કરો.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) Write answer of every question in main answer book.
(2) Figures of right side indicate marks of questions.

1 MCQ

20

- (1) "Green revolution is important lever which emphasizes the economic, social-political changes of developing countries" Whose sentence is this ?
(A) SimonCruzenets (B) Prof. Stonier
(C) Dr. Admond Flores (D) silver man
- (2) "Agricultural development is not only process of self-reliable in food grains but it is a process of faster and more possible development". Whose sentence is this?
(A) Prof. Semulson (B) M.S.Swaminathan
(C) J. R. Hicks (D) Prof. Lerner
- (3) When the green revolution started in agriculture sector in India?
(A) 1958-59 (B) 1973-74
(C) 1966-67 (D) 1969-70
- (4) Which factor is not included in the determinant factors of green revolution given below ?
(A) Irrigation facility
(B) Use of fertilizer
(C) Modern agricultural equipment
(D) Traditional production method
- (5) From when integrated development system started for Development of agriculture structure ?
(A) 2 Oct. 1952 (B) 2 Oct.1962
(C) 2 Oct. 1958 (D) 2 Oct. 1965
- (6) Which policy was implemented by government for private sector industries in 1991 Industrial policy?
(A) Globalization (B) Liberalization
(C) Privatization (D) Nationalization

- (7) How many industries were continue the license system in 1991 industrial policy?
- (A) 15 (B) 17
(C) 18 (D) 16
- (8) For the incrementation of liberalization, how many industries were continue the license system after 1991?
- (A) 3 (B) 6
(C) 4 (D) 5
- (9) Which industrial policy was actually reformed by economic reforms in India?
- (A) 1985 (B) 1991
(C) 1973 (D) 1981
- (10) Public sector industries which are selling to private sector is called...
- (A) liberalization (B) globalization
(C) privatization (D) disinvestment
- (11) Which industries are most important to solve our basic problems ?
- (A) Large scale industries
(B) Small and medium scale industries
(C) Medium scale industries
(D) Small scale industries
- (12) Medium scale industries supplies to large scale industries....
- (A) technical equipment (B) machines
(C) proceed raw material (D) trained labors
- (13) The production of enterprise is raw materials of other enterprise is called.....
- (A) basic enterprise
(B) middle enterprise
(C) combined enterprise
(D) dependent enterprise
- (14) The production in medium scale industries mostly based on.....
- (A) process of raw material (B) gain of electricity
(C) gain of human labor (D) skill of entrepreneur

- (15) Which factor is responsible for unused production capacity in medium scale industries?
- (A) Shortage of capitals
 - (B) Irregularity of electricity
 - (C) Shortage of inputs
 - (D) All of above
- (16) When was 10th plan ended?
- (A) 31 March 2005
 - (B) 31 March 2006
 - (C) 31 March 2008
 - (D) 31 March 2007
- (17) What is the time period decided for 11th plan?
- (A) 1 April 2006 to 31 March 2011
 - (B) 1 April 2007 to 31 March 2012
 - (C) 1 April 2008 to 31 March 2013
 - (D) 1 April 2009 to 31 March 2014
- (18) How much rate of increment is decided to gain at the end of 11th plan 2011-12 ending year ?
- (A) 9%
 - (B) 11%
 - (C) 10%
 - (D) 9.5%
- (19) How much industrial growth rate decided in 11th plan ?
- (A) 8 to 9 %
 - (B) 9 to 10 %
 - (C) 10 to 11 %
 - (D) 11 to 12 %
- (20) How much target decided for leaving the school rate in 2011-12 ?
- (A) 12%
 - (B) 25%
 - (C) 18%
 - (D) 20%

2 Give the means of technological changes and clarify the components of it. **10**

OR

2 What is green revolution ? Give the determinant factors of it **10**

